

UTLOKALISERINGEN AV POLISENS DATAFÖRVALTNINGSCENTRAL

Polisens dataförvaltningscentral inrättades fr.o.m. 1.1.2000 med ett beslut fattat av inrikesministeriet 9.12.1999. Polisens dataförvaltningscentral var från början av år 2000 en resultatenheter vid centralkriminalpolisen. Polisens dataförvaltningscentral har till uppgift att svara för polisens dataförvaltning, producera och anskaffa polisens datatekniska tjänster samt svara för infrastrukturen i enlighet med polisens verksamhets- och dataförvaltningsstrategier.

Inrikesministeriet fattade 16.10.2001 ett beslut om att förlägga Polisens dataförvaltningscentral till Rovaniemi. Enligt beslutet skulle dataförvaltningscentralens placering i Rovaniemi stad ske enligt en så snabb tidtabell som möjligt, senast före 1.1.2006. Dataförvaltningscentralen gjordes till självständigt ämbetsverk 1.9.2002. Samtidigt anslöts de datateknikcentraler som fungerat under polisens länsledning till den, och dataförvaltningscentralens personalstyrka fördubblades. Dataförvaltningscentralen har förutom i Rovaniemi verksamhetsställen på 16 orter.

Målsättningen för den av Statens revisionsverk utförda revisionen var att klargöra vilka verkningar utlokaliseringen av Polisens dataförvaltningscentral har haft på dataförvaltningscentralens verksamhet, ekonomi och personal samt vilka de regionala effekterna är i Rovaniemitrakten.

Utlokaliseringens verkningar på Polisens dataförvaltningscentral

Vid en granskning av utlokaliseringens verkningar på verksamheten kan konstateras, att det mest centrala problemet vid dataförvaltningscentralen har varit att kunnandet och den tysta kunskapen inte har flyttat på sig. Trots att för de nya arbetstagarna lades upp ett omfattande introduktionsprogram, gick en stor del av kunnandet och sakkunskapen förlorad åtminstone temporärt, emedan den gamla personalen i praktiken inte överflyttade till Rovaniemi. När verkets huvudsakliga verksamhetsställe flyttades blev man samtidigt tvungen till avsevärda nyrekryteringar. Överflyttningen hade verkningar på verksamheten, men inte betydande eller långvariga,

vilket framgår av ämbetsverkets funktionella resultat samt av de svar som vid förfrågningar har getts av kunder och intressegrupper.

Vid en granskning av de funktionella fördelarna bör som en positiv omständighet nämnas lugnet på arbetsmarknaden. Till följd av den låga omsättningen bland arbetstagarna har dataförvaltningscentralen kunnat satsa på personalens kunnande, och detta har vid sidan av personalens kvalitet och beständighet förbättrat ämbetsverkets funktionsförmåga. Detta är en direkt följd av att ämbetsverkets huvudsakliga verksamhetsställe förlagts till Rovaniemi. Också tidigare utlagda uppgifter, som med tanke på polisens verksamhet kräver kritisk know-how, har återtagits till ämbetsverket.

Ökningen av de utgifter som orsakas av verksamheten vid Polisens dataförvaltningscentral beror inte enbart på utlokaliseringen utan framför allt på att verksamheten har utvidgats och personalstyrkan vuxit. Av personalökningen har en dryg tredjedel berott på att de regionala datateknikcentralerna har anslutits till dataförvaltningscentralen. I resekostnaderna bör förutom de direkta reseutgifterna inräknas kostnaden för den arbetstid som används för resorna. Enligt den uppskattning som gjorts vid revisionen höjde den exempelvis år 2006 resekostnaderna med 28 procent. Resekostnaderna har sjunkit från år 2005 till år 2007 och förväntas sjunka ytterligare emedan utrustning för videokonferenser har tagits i bruk. Vid dataförvaltningscentralen användes videosystemen i den egna verksamheten 4 160 timmar år 2007 eller närapå tre gånger så mycket som år 2003.

Den information som i samband med revisionen inhämtats om hur personalen vid det gamla huvudsakliga verksamhetsstället ställde sig till utlokaliseringen var klart mera negativa än enligt de uppgifter som dataförvaltningscentralen insamlade år 2005.

Vid revisionen framgick, att vid omplaceringen accentuerades arbetstagarens eget initiativ. Introduktionen i arbetet och organisationen lyckades väl.

De regionala verkningarna

I Rovaniemi har man med glädje tagit emot att sextio nya och senare över etthundra arbetsplatser har etablerats, och den förbättring av arbetsläget som åstadkommit av detta. Inte heller bör underskattas vilken betydelse som stimulansinjektion för regionen den uppkomna rotationseffekten på arbetsmarknaden har haft.

Enligt resultaten av den undersökning som man lät göra vid revisionen är på 2007 års nivå den regionalekonomiska effekten och nyttan av verket för Rovaniemiregionen ca 0,7-0,8 % mätt med den offentliga sektorns service, konsumtion och sysselsättning, och ca 0,1 procent mätt med ekonomisk tillväxt, köpkraft och sysselsättningen generellt.

Dataförvaltningscentralen har fr.o.m. 1.3.2008 utvidgats till Förvaltningens IT-central (HALTIK). HALTIK producerar för inrikesförvaltningen centraliserade datatekniska tjänster enligt beställarproducentmodellen. Enligt Lapplands förbund, Lapplands länsstyrelse, Lapplands TE-central och Rovaniemen Kehitys Oy har intresset för Rovaniemiregionen ökat bland ICT-aktörerna. Utlokaliseringen av Polisens dataförvaltningscentral har bidragit till att ett regionalt kluster, dvs. ett kompetens- och funktionskombinat har uppkommit och utvecklats, och har inneburit en avsevärd imagenyttå för Rovaniemi. Den uppfattning som de ovan nämnda instanserna har framfört om den betydelse som utlokaliseringen av dataförvaltningscentralens huvudsakliga verksamhetsställe har för Rovaniemiregionen ger en klart positivare bild än den som fås av den undersökning som Revisionsverket låtit Ruralia-institutet göra, eller som man kan sluta sig till på basis av det stora antal it-köp som dataförvaltningscentralen har gjort på andra håll i landet.

Enligt Revisionsverkets uppfattning är Polisens dataförvaltningscentral, utvidgad till HALTIK, vad dess funktioner och storlek beträffad lämpad för att utlokaliseras. Från funktionell synpunkt lyckades förflyttningen av det huvudsakliga verksamhetsstället väl.

Utvecklande av beredningen inför utlokaliseringar

Beslut om utlokalisering bör beredas och planeras omsorgsfullt, och tillräcklig tid bör ges för deras förverkligande. En stor utmaning är att minimera förlusten av den sakkunskap som de personer besitter som inte flyttar med. Beslutet om utlokalisering, en eventuell fördröjning av det och den därav uppkomna osäkerheten gällande det egna arbetsförhållandets framtid kan inte vara utan negativa inverknings på personalen, välbefinnandet i arbetet, orkandet i arbetet och arbetsmotivationen. Utlokaliseringen kan ge upphov till åldersdiskriminering och gynna unga arbetstagare utan familj, som är i en förmånligare ställning med avseende på flyttningen.

Revisionen har visat, att mycket mera av kvantitativa forskningsmetoder än för närvarande bör användas för utredningar före utlokaliseringen, i synnerhet för bedömning av de funktionella och ekonomiska verkningarna. En god grund för detta utredningsarbete skulle också fås med utvärderingar av de funktionella och ekonomiska verkningarna av redan genomförda utlokaliseringar. Revisionsverket anser, att dessa borde följas upp åtminstone några år efter överflyttningen. En sådan utvärdering borde också innefatta vilka uppgifter som handhas av de personer som inte har flyttat i samband med utlokaliseringen. Statsfinanserna åsamkas extra kostnader för löner och pensioner som betalas åt sådana personer som inte har flyttat, och i stället för vilka har anställts eller anställs nya personer vid den utlokaliserade enheten, och dessa kostnader borde beaktas när man utvärderar utlokaliseringens statsfinansiella verkningar. Revisionsverket fäster också uppmärksamhet vid den omständigheten, att utlokaliseringen står i konflikt med produktivetsprogrammet till den del utlokaliseringen utökar personalstyrkan.